

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут Педагогічний

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИДАКТИКИ

Рівень освіти – третій (освітньо-науковий)
Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
шифр і назва

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
шифр і назва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Актуальні проблеми дидактики
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	вибірковий
Курс/семестр	2 / III
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 20 год. Семінарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Дисципліна забезпечує набуття студентами знань у галузі «Дидактика», їх підготовку до професійної та самостійної діяльності, формування знань, умінь та навичок в організації та проведенні освітнього процесу, зрілої та творчої особистості, громадянської позиції та готовності до трудової діяльності.

Практично-семінарські заняття орієнтовані на самостійну підготовку студентами проектів, творчих робіт, ситуаційних вправ, їхнього представлення та обговорення у групі, аналіз педагогічних ситуацій, фрагментів освітнього процесу з позиції теоретичних ідей, концепцій, власних педагогічних поглядів, організацію мікровикладання студентів.

Мета та цілі курсу

Мета – ознайомити магістрантів з основними поняттями дисципліни, зі змістом дидактичних систем, структурою різних видів навчальних занять, сформулювати практичні уміння щодо реалізації у вищій школі різних видів форм і методів проведення навчальних занять.

Цілі:

Навчальна дисципліна «Дидактика» покликана сприяти оволодінню магістрантами дидактичних основ сучасної педагогіки, розвитку професійного мислення, готувати до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками необхідними для ефективної роботи у закладах освіти різного типу. Розроблена програма розрахована на знання студентів з навчальних дисциплін: загальні основи педагогіки, психології, філософії. Вони є теоретичною базою для подальшого оволодіння методами пізнання, логікою дослідно-педагогічного процесу, досвідом практичної-педагогічної діяльності.

Компетентності

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі освіти у процесі професійної та дослідницької діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями.

ЗК 2. Здатність до розуміння предметної області, професійної діяльності за спеціальністю, генерування нових ідей при розв’язанні дослідницьких завдань.

ЗК 7. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, формулювати власну світоглядну позицію до отриманої інформації.

ЗК 9. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо, на основі дотримання у фаховій діяльності етичних міркувань професійної етики, міжкультурної толерантності, з дотриманням норм академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 4. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз проблем психолого-педагогічних наук, оцінювати та забезпечувати якість наукових досліджень.

СК 5. Здатність ініціювати, розробляти та реалізовувати комплексні проекти у галузі загальної педагогіки та історії педагогіки.

СК 6. Здатність апробувати, презентувати, впроваджувати та екстраполювати результати наукових досліджень у педагогічну практику.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність забезпечити концептуальні та методологічні знання в галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та на дотичних міждисциплінарних напрямках, володіти спеціалізованими вміннями/навичками, необхідними для розв’язання значущих проблем у сфері професійної діяльності.

ПРН 7. Здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі у галузі освітніх, педагогічних наук та дотичних міждисциплінарних напрямках за допомогою сучасних інструментів і технологій пошуку, спеціалізованих баз даних та інформаційних систем.

ПРН 8. Прагнути до безперервного саморозвитку та самовдосконалення; кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях; володіти здатністю до презентації наукового доробку у галузі загальної педагогіки та історії педагогіки.

Вид заняття

Загальна кількість годин

лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний /
---------	---------------	------	---------------

		(рік навчання)	вибірковий
III	011 Освітні, педагогічні науки	2	нормативний
Тематика курсу			
Тема, план	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Тема 1. Суть процесу навчання. ПЛАН Педагогічний процес. Поняття про дидактику. Виникнення і розвиток дидактики. Основні категорії дидактики. Поняття про навчальний процес. Структура процесу засвоєння знань. Види навчання. Оптимізація й інтенсифікація навчання.	2 год		4 год
Тема 1. Дидактика як наука. Процес навчання як система ПЛАН Поняття дидактики як системи, її предмет, зв'язок з іншими науками. Виникнення і розвиток дидактики в Україні. Структура процесу навчання. Дидактична одиниця процесу навчання. Зміст освіти, його структура й функції.		2 год	4 год
Тема 2. Зміст освіти в українській національній школі. ПЛАН Поняття про зміст освіти, вимоги до нього. Фактори, що зумовлюють зміст освіти. Теорії організації змісту освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі.	2 год		4 год
Тема 3. Закономірності й принципи навчання. Методи навчання в школі. ПЛАН Історія проблеми. Класифікація закономірностей навчання. Поняття про	2 год		4 год

<p>принципи. Принципи навчання, їх коротка характеристика. Поняття про методи навчання та їх функції. Класифікації методів навчання.</p> <p>Вибір методів навчання. Засоби навчання.</p>			
<p>Тема 4. Методи навчання.</p> <p>ПЛАН</p> <p>Поняття «метод», «прийом» навчання. Функції методів навчання. Методи навчання й зміст освіти. Характеристика методів навчання. Традиційні методи навчання та методи активізації навчально-пізнавальної діяльності школярів. Вибір та конструювання методів навчання. Засоби навчання – важливі чинники засвоєння знань</p>	2 год		4 год
<p>Тема 5. Форми організації навчання.</p> <p>ПЛАН</p> <p>Поняття про форми організації навчання. Урок, вимоги до нього. Структура, типи уроків. Позакласні і позашкільні форми навчання.</p>	2 год		4 год
<p>Тема 2. Форми організації процесу навчання та їх трансформація у сучасній вітчизняній педагогіці</p> <p>ПЛАН</p> <p>Поняття про форми організації навчання. Історичні форми організації навчання та їх трансформація у сучасній вітчизняній науці. Класифікація форм організації навчання. Допоміжні форми навчання. Урок як цілісна дидактична система, основна форма співпраці вчителя та учнів у процесі навчання; вимоги до нього. Різні типи уроків. Проект уроку як оптимальної системи. Мета уроку та вибір його типу. Форми організації</p>		2 год	4 год

навчальної діяльності учнів. Підготовка вчителя до уроку. Самоаналіз проведення уроку вчителем.			
Тема 3. Закони, закономірності та принципи навчання. ПЛАН Сутність понять в філософії та педагогіці. Виявлення й застосування законів і закономірностей в педагогіці. Поняття принципів навчання та їх реалізація. Правила навчання.		2 год	4 год
Тема 6. Перевірка і оцінка знань, умінь і навичок учнів. ПЛАН Контроль, його роль і функції в навчальному процесі. Види й методи контролю. Оцінка успішності, її призначення в навчальному процесі. Попередження неуспішності учнів.	2 год		4 год
Тема 7. Оптимізація процесу навчання. ПЛАН Оптимізація в сучасній дидактиці. Реалізація принципу оптимізації навчання. Аналіз уроку як система: мета уроку як об'єкт аналізу, оцінювання якості знань, аналіз методів навчання	2 год		4 год
Тема 4. Теорія і технологія навчання. Педагогічна техніка ПЛАН Теорія та технологія як засіб стандартизації процесу навчання. Педагогічна техніка.		2 год	4 год
Тема 8. Вибрані проблеми дидактики (робота з дітьми обдарованими і з різними вадами, тощо). ПЛАН Диференційоване навчання в школі.	2 год		4 год

Проблема навчання обдарованих дітей. Неуспішність учнів і шляхи її подолання.			
Тема 9. Оцінювання навчальних досягнень учнів ПЛАН Складові навчальних досягнень. Функції та принципи оцінювання навчальних досягнень. Загальні критерії оцінювання. Методи педагогічного діагностування та оцінювання навчальних досягнень.	2 год		4 год
Тема 10. Методична робота в школі з проблем дидактики ПЛАН Завдання та зміст методичної роботи. Форми методичної роботи з учителями з проблем дидактики, їх характеристика. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду з проблем дидактики, впровадження його у шкільну практику.	2 год		4 год
Тема 5. Діагностика підготовки студентів до педагогічної діяльності, вивчення ППД, впровадження досягнень педагогічної науки в шкільну практику ПЛАН ППД як фактор підвищення педагогічної майстерності, розвитку творчої ініціативи вчителя. Комплексна оцінка педагогічного досвіду як передового. Методика вивчення та узагальнення ППД. Система впровадження і використання ППД. Наукова організація педагогічної праці. Організаційно-методична робота з формування педагогічного досвіду молодих вчителів. Діагностика підготовки вчителя до педагогічної діяльності.		2 год	4 год

ЗАГАЛОМ	20 год	10 год	60 год
4. Система оцінювання курсу			
Накопичування балів під час вивчення дисципліни			
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів		
Лекція			
Семінарське/практичне заняття	15		
Самостійна робота	15		
Індивідуальне/творче завдання	20		
Залік/екзамен	50		
Максимальна кількість балів	100		

5. Ресурсне забезпечення

1. Конституція України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/stru/paran1799>
4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді: наказ МОН України від 16.06.2015 р. URL: pnpri.edu.ua > files > kprvdm16062015
5. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. URL: gymnasium45.edu.kh.ua > Files > downloads.
6. Концепція розвитку громадянської освіти. URL: <https://mon.gov.ua> > app > media > gromadske-obgovorennya > 2018/01/18
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки. URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf
8. Закон «Про загальну середню освіту» 2020 р.
9. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988 – р.
10. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі. Київ 1981.
11. Атанов Т.А. Возрождение дидактики – залог развития высшей школы. Донецк, 2003. С.59-64.
12. Бабанський Ю. К. Методи обучения в современной общеобразовательной школе. Москва, 1985. 208 с.
13. Беспалько В.П. Методика и техника урока в школе. Москва, 1991.
14. Беспалько В. Слагаемые педагогической технологии. Москва, 1989.
15. Бондар В. Модульно – рейтингова технологія вивчення навчальної дисципліни (на матеріалі дидактики). Київ, 1999.
16. Бондар В.І. Теорія і технологія управління паройесою навчання в школі. Київ, 2000.
17. Боресюк А.С. Основи педагогіки. Чернівці, 2002. С.81-82.
18. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2005. - 336
19. Ващенко Г. Загальні методи навчання. Київ 1997.
20. Виховна робота зі студентською молоддю: *навч. посіб.* / За заг. ред. Т.Ю.Осипової. Одеса: Фенікс, 2006. 288 с.
21. Волков Г.И. Лекция и лекторское мастерство. Методическая разработка для преподавателей. Киев: Из-во УСХА, 1984. - 60 с.
22. Гавакова Т.И. Внушение в педагогическом процессе. Основы педагогического мастерства: *Учеб. пособие* / Под ред. И.А. Зязюна. Киев,

1987. С. 78.

23. Гавакова Т.И. Воображение учителя. Основы пед. мастерства: *Метод. рекомендації к практичним заняттям для студентів II курсу*. Полтава, 1982. С. 23-27.
24. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. Київ, 1995.
25. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 373 с.
26. Горальський Анджей. Правила тренінгу творчості. Львів, ВНТЛ, 1998. 52с.
27. Горпинюк В. На шляху до професійного пошуку. Рад. Школа. 1995. №12. С.66.
28. Гуманізація процесу навчання в школі /За ред.. С.П.Бондар. Київ. 2001.
29. Декларація принципів толерантності. *Педагогіка толерантності*. 1999. № 3-4. С. 175.
30. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2004. 334 с.
31. Добрович А. Б. Воспитателю о психологии и психогигиенеобщения: нига ля учителя и родителей .М., 1987. С. 69.
32. Довга Т. Імідж сучасного вчителя: навчально-методичний посібник. 2-ге вид.,перероб. І доп. Кіровоград: ПП «Ексклюзив –Систем», 2015.146 с.
33. Завгородня Т.К. Педагогіка В.О.Сухомлинського. Івано-Франківськ: «НАІР», 2019. С.15-40, 69-79,121-126,172 -179.
34. Загвязенський В.И. Методология и методика дидактического исследования. Москва, 1962.
35. Зайченко І.В. Педагогіка. Чернігів, 2003. С.97-115, С.236-242.
36. Зварич І.Г. Педагогічна майстерність іншим. Рідна школа. 1992. №2. С.76-80.
37. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
38. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О.О.Любар; за ред. В.Г.Кременя. Київ: Знання, 2003. С. 615-759.
39. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении: Книга для учителя. Москва: Просвещение, 1987. С. 97-100.
40. Кан-Калик В. А., Никандров Н. Д. Педагогическое творчество. Москва, 1990. С. 16.
41. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. Освіта України, 2000. №40, 5 жовтня.
42. Кларин М.В. Что такое педагогическая технология. *Современная дидактика: теория и практика*. Москва, 1994.
43. Леви В. Л. Охота за мыслью. Москва: Знание, 1977. С. 296.
44. Леви В.Л. Искусство быть другим. Москва, 1981. С. 88-92.
45. Лернер И.Я. Процесс обучения и его закономерности. Москва 1987.
46. Лернер И.Я. Внимание: технологии обучения. *Советская педагогика*, 1990, №3.
47. Лернер И.Я. Философия дидактики и дидактика как философия. Москва, 1995.
48. Лозанов Г.К. Проблемы суггестологии. София, 1973. С. 55-70, С. 92-95.
49. Маркова А. К. Психология труда учителя. Москва, 1993. 191 с.
50. Махмутов М.И. Современный урок. Москва, 1983. 396 с.
51. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: *навч. посіб.* / За ред.. С.У.Гончаренка, П.М.Олійника. Київ: Вища школа. 323 с.
52. Мистецтво бути викладачем: *практ. посіб.* / За ред. О.І.Сидоренка. Київ: НМЦ «Консорціум», 2003.144 с.
53. Модестова Т. Самостійна робота як складова педагогічної підготовки студентів магістратури. *Вища школа*. 2012. № 2. С. 80-86.
54. Мойсеюк Н.С. Педагогіка. Київ, 2001. 608 с.
55. Освітні технології: *Навчально-методичний посібник* / За ред.. О.М.Пехоти. Київ, 2001.
56. Ораторське мистецтво: *Навчальний посібник для студентів вищ.навч.закл.юрид.спец.* Видання третє, стереотипне / Н.П.Осипова,

- Д.Воднік, Г.П.Клімова [та ін.]; за ред. Н.П.Осипової. Харків : Одіссей, 2007. 144с.
57. Основы педагогического мастерства: *Учеб. пособие* / И.А.Зязюн, И.Ф.Кривонос, Н.Н.,Тарасевич и др.; Под ред. И.А. Зязюна. Москва.: Просвещение, 1989.302 с.
58. Оконь В. Введение в общую дидактику. Москва,1999. С.511-542.
59. Онищук В.А. Дидактика современной школы. Киев,1987.
60. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: *Колект. моногр.* / За заг. ред. В.Андрущенко, В.Лугового. Київ: Пед. думка, 2008.256 с.
61. Педагогіка/ за ред. Ю.К.Бабанського. Москва, 1983. С.226-234.
62. Педагогічна майстерність /за ред. І.А.Зязюна. Київ, Вища школа, 1997. 349с. (С. 225-330).
63. Педагогічна майстерність: *Підручник/* І.А.Зязюн, Л.В.Крамушенко, І.Ф.Кривонос [та ін.] ; за ред. І.А.Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
64. Педагогічний словник / За ред. Ярмаченка М.Д. Київ: Педагогічна думка, 2001. С. 300.
65. Передовий педагогічний досвід: теорія і методика /За ред. Л.Л.Момот. Київ, 1990. 141 с.
66. Перспективні освітні технології / За ред. Г.С.Сазоненко. Київ, 2000.
67. Подласий И.П. Исследование закономерностей дидактического процесса. Київ, 1991.
68. Подласий И.П. Педагогика. Новый курс. Москва,1999. С.127-161; 315-316.
69. Пометун О. Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ, 2004.192.с.
70. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І.Педагогічна технологія. Харків, 1995.
71. Психология личности: *Тесты, опросники, методики.* Москва, 1995.С. 187-202.
72. Психологічний словник / За ред. В. І. Войтка. Київ, 1982. С. 125.
73. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. Київ,1997.С.189-255.
74. Синиця І. О. Педагогічний такт і майстерність учителя. Київ, 1981.
75. Скотт Д. Г.. Конфликты, пути их преодоления. Киев, 1991. С. 115-130.
76. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: *навч. посіб.* Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 127 с.
77. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: Тансоа, 2006. 88 с.
78. Сухомлинський В. О. Лист про педагогічну етику. *Вибр. твори:* В 5 т. Т. 5. С.591-600.
79. Сухомлинський В.А. Наши учителя. Воспитатели: Павлишская средняя школа. Москва,1979. С.51-86.
80. Сухомлинський В. О. Сто порад учителяві. *Вибр. твори:* В 5т. Т. 2. С. 421.
81. Радченко И.П. НОТ учителя. Москва, 1972. С.112-113, 145-146.
82. Розеннберг Н.М. Измерения в дидактике. Киев, 1985.
83. Теоретичні основи педагогіки/ За ред. О.Вишневіського. Київ, 2002.396 с.
84. Цимбалюк І.М. Підвищення професійної кваліфікації психолого-педагогічної праці: *навч.-метод.посібник.* Київ, 2004.
85. Фіцула М.М. Педагогіка. Київ, 2002. 356 с. С.118-147; С.148-168, 171-188.
86. Фурман А. Модульно-розвивальне навчання: принципи, умови, забезпечення. Київ,1997.
87. Ягупов В.В.Педагогіка. Київ,2002. С.32-67, С.223-247, С.281-316,С.317-384, С.403-420.

Інформаційні ресурси

88. Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти України» (редакція від 4.07. 2005 р.). *Електронний ресурс.* Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1013/2005>

89. Наказ МОН України від 20.10.2004 р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу». *Електронний ресурс*. Режим доступу: [www.mon.gov.ua/images/files/osvita/Evrouintehraciya /mon_812.doc](http://www.mon.gov.ua/images/files/osvita/Evrouintehraciya_mon_812.doc)

90. Наказ МОН України від 29.07.2005 р. № 454 «Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні». *Електронний ресурс*. Режим доступу: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>

6. Контактна інформація

Кафедра	педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, м.Івано-Франківськ, вул.Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	д.пед.н., проф. Завгородня Т.К.
Контактна інформація викладача	tetiana.zavgorodnia@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацювання додатковим тестуванням на сайті дистанційного навчання http://www.d-learn.pu.if.ua/ .
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	не зараховуються
Невідповідна поведінка під час заняття	
Додаткові бали	За роботу під час лекційних занять.
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи PROMETHEUS, ДНУ «УкрІНТЕІ», EDERA.

Викладач: д.пед.наук, професор Завгородня Т.К.